

загалом у зазначеній системі та всередині конкретно взятого органу чи установи виконання покарань.

6. Однією із частин зазначеної методики мають бути практичні рекомендації та пропозиції посадових осіб прокуратури, що здійснювали прокурорський нагляд, щодо усунення виявлених ними порушень закону й удосконалення кримінально-виконавчої діяльності.

Підбиваючи підсумки із цього питання, зазначимо, що, незважаючи на прийняття нової редакції Закону України «Про прокуратуру», практична спрямованість прокуратури як учасника кримінально-виконавчих правовідносин потребує суттєвого вдосконалення з урахуванням існуючих проблем у сфері виконання покарань та правових прогалин у механізмі її забезпечення, а також якісної видозміни організаційно-правових засад діяльності прокуратури України як у цілому, так і щодо здійснення прокурорського нагляду в порядку ст. 22 КВК та ст. 26 Закону України «Про прокуратуру», предмет якого є не досить чітким та таким, що повною мірою кореспондується з реалізацією контрольних функцій іншими державними органами та організаціями.

**Корольчук В.В.**, старший науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

### ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ЗЛОЧИННОСТІ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Питання щодо диференційованого територіального аналізу стану злочинності в окремих регіонах України, як відносно локалізованому просторі, що формується на основі територіальних відмінностей, обумовлених економічними, політичними, соціальними та іншими процесами, повинно здійснюватися при врахуванні

певних умов соціально-економічного життя населення регіону, соціокультурного розвитку, способу життя та психологію, що створюють криміногенний ефект у системі суспільних відносин даної

територіальної спільноти. Тому аналіз злочинності на регіональному рівні передбачає вивчення її взаємозв'язків з усім спектром політичних, економічних, демографічних та інших процесів, що має здійснюватись відповідними науково- дослідницькими інституціями.

Що стосується стану злочинності в окремих регіонах України, то, за статистичними даними за тривалий проміжок часу можна вирахувати коефіцієнт злочинності, так при комплексному аналізі злочинності необхідно враховувати показники не лише одного року, а достатнього для кримінологічного аналізу проміжку часу. Крім того, для об'єктивної оцінки ситуації в окремих регіонах країни потрібно використовувати й інші статистичні показники інтенсивності, зокрема коефіцієнти злочинної активності населення, коефіцієнти судимості, коефіцієнти віктимізації, спеціальні коефіцієнти злочинності.

Слід також зауважити, що територіальні відмінності у стані злочинності як соціально-правового явища відчуває на собі вплив двох груп факторів: причин і умов злочинів, демографічна структура населення та інші соціальні процеси і явища, що детермінують злочинності та її окремі види; змін законодавства, що розширюють або звужують сферу злочинних посягань і змінюють кваліфікацію злочинів, а також специфіки правоохоронної діяльності у певних регіонах, латентизації злочинності та ін.

Отже, окремі статистичні показники, що відображають інтенсивність злочинності у певних регіонах, ще не є достатньою підставою для висновку про те, що певна адміністративно-територіальна одиниця є «найбільш криміногенним регіоном України», адже зазначений показник враховує лише зареєстровані злочини та не відображає латентні посягання, тобто реальний стан захищеності населення від злочинних посягань, ні діяльності правоохоронних органів щодо протидії таким посяганням.

Що стосується областей, які характеризуються відповідно високими та низькими рівнями злочинності, варто відзначити, що територіальні відмінності злочинності можуть зумовлюватись

економічними, історичними, етнічними особливостями регіонів, рівнем урбанізації, концентрацією міського населення, міграційними процесами й іншими особливостями (наприклад, наявність транспортних вузлів, безпосереднє розташування поблизу державного кордону, стан міжнаціональних відносин та наявність конфліктів на етнічному ґрунті, ефективність діяльності правоохоронних органів, особливості соціальної і національної психології, а також національні, релігійні та сімейно-побутові традиції і звичаї та інші фактори).

Відповідно до сучасних кримінологічних досліджень, процес формування територіальних відмінностей рівня злочинності в останні роки в основному визначається загальними для них факторами, підтверджуючи тезу про існування певної стабільної диференціації регіонів за ступенем криміногенності. Аналіз розподілу криміногенних індикаторів виявив, що рівень злочинності є характерним для соціально-економічних явищ і свідчить про наявність великого числа практично незалежних випадкових факторів, кожен з яких не має вирішальної переваги перед іншими. Водночас, по багатьом окремим показниками складно встановити приналежність до якого-небудь закону розподілу, так як процес формування їх територіальних відмінностей у даний час не є стабільним і завершеним.

Слід також відмітити, що регіональні відмінності злочинності - це результат відмінностей не лише корінних соціально-економічних процесів, характерних для перелічених Вами регіонів, а й особливостей врахування цих процесів в управлінській діяльності. Причому негативні наслідки певних соціальних процесів («тіньова економіка», алкоголізація частини населення тощо) не лише визнають злочинність та її територіальні відмінності, а й, у свою чергу, були її наслідком, залежали від її попереднього стану та змін.

З метою підвищення ефективності диференційованого аналізу стану злочинності в регіонах з урахуванням соціально- демографічних та економічних умов та вимог нового Кримінального процесуального Кодексу України Фахівцями

Національної академії внутрішніх справ окреслено низку заходів обов'язкового характеру:

1. Після прийняття закону про кримінальні проступки статистичні відомості необхідно диференціювати на відомості про злочини та відомості про кримінальні проступки.

2. З метою забезпечення ефективного проведення профілактичних та оперативно-розшукових заходів, а також інформування громадськості про стан злочинності доцільно розширити статистичні відомості інформацією про кількість осіб, які вчинили те чи інше кримінальне правопорушення, їх стать, вік, освітній рівень, громадянство, зайнятість тощо.

3. Аналіз статну злочинності в регіонах повинен охоплювати відомості про:

- а) залишок незакінчених кримінальних проваджень на початок звітного періоду;
- б) розпочато кримінальних проваджень у звітному періоді;
- в) закінчено кримінальних проваджень (з повторно закінченими), з них закінчено проваджень у строки понад 2 місяці; г) направлено до суду: проваджень з обвинувальним актом; у т. ч. з угодами про примирення чи визнання винуватості; клопотань про застосування примусових заходів медичного характеру; клопотань про звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності; д) закрито кримінальних проваджень, з них прокурором; е) зупинено кримінальних проваджень, з них: у зв'язку з невстановленням місцезнаходження підозрюваного; ж) направлено кримінальних проваджень за підслідністю; з) приєднано кримінальних проваджень до інших проваджень; и) число підозрюваних осіб, стосовно яких кримінальне провадження закрито прокурором на підставі п. п. 1-3 ст. 284 КПК України, з них трималися під вартою, число виправданих осіб судами; к) число осіб, стосовно яких провадження закриті судом у зв'язку з відмовою прокурора від підтримання державного обвинувачення; л) залишок незакінчених кримінальних проваджень на кінець місяця, з них: трималися під вартою, з повідомленням особи про підозру у вчиненні кримінального правопорушення; м) число заарештованих у незакінчених кримінальних провадженнях зі строком тримання під вартою понад шістдесят днів; н) направлено до суду кримінальних проваджень з обвинувальним актом (без повторних): про правопорушення,

вчинені у складі ОГ та ЗО, про корупційні правопорушення, про правопорушення, вчинені у сфері земельних правовідносин, про правопорушення, вчинені у бюджетній системі.

4. Необхідно розширити перелік кримінальних правопорушень, що будуть підлягати обліку. Так, наприклад серед злочинів проти статевої свободи та недоторканості наявне лише зґвалтування, необхідно включити і решту злочинів цього розділу.

5. Необхідно більш детально аналізувати відомості стосовно організованої злочинності, зокрема статистичні дані повинні відображати кількість організованих груп та злочинних організацій, їх кількісний склад, соціально-демографічні відомості про учасників, кількість кримінальних правопорушень, вчинених учасниками цих об'єднань, період та сферу функціонування.

Підсумовуючи викладене, потрібно зазначити, що вивчення злочинності на регіональному рівні у взаємозв'язку з соціальним середовищем, економічними, політичними, культурними та іншими факторами є одним із найскладніших проблем сучасної кримінологічної науки та неодноразово досліджувалася у працях вітчизняних та зарубіжних вчених.